

Právní minimum pro překladatele a tlumočníky 2016/2017

Trestní řízení – Vybrané základní pojmy

doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.

Trestní řízení	zákonem stanovený postup orgánů činných v trestním řízení a dalších subjektů podílejících se na tomto postupu; cílem je zjištění trestných činů, jejich pachatelů a jejich spravedlivého potrestání a zajištění výkonu rozhodnutí o potrestání
Kontradiktorní řízení	„spor“ mezi obhajobou a obžalobou
Spravedlivý proces	ten, který je veřejný, spravedlivý a rozhodnutý v přiměřené době nezávislým a nestranným soudem
Veřejnost procesu	všechny trestní věci (až na výjimky stanovené zákonem) se projednávají veřejně
Spravedlnost procesu	nezjišťuje se objektivní pravda, ale skutkový stav bez důvodných pochybností
Přiměřenost délky procesu	projednání bez zbytečných průtahů
Nezávislý a nestranný soud	nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, tzn., že zákon stanoví pravidla pro přidělování trestních „věcí“ k určitým soudům a postup přidělování kauz jednotlivým soudcům (rozděl práce soudů)
Zákonnost řízení	vázanost orgánů činných v trestním řízení zákonem
Presumpce nevinny	dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na jednotlivce hledět, jakoby byl vinen
Zásad legality	Státní zástupce má povinnost stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví
Bezrestnost	poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování a projevy učiněné v PS či Senátu nebo v jiných orgánech
Nestíhatelnost	prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přešůpek nebo jiný správní delikt
Exempce	vynětí z působnosti trestních předpisů; hmotněprávní a procesněprávní
Právo na obhajobu	každý má právo na obhajobu, kdy se může hájit sám (materiální obhajoba), nebo prostřednictvím obhájce (formální obhajoba), případně má nárok na bezplatnou obhajobu
Nutná obhajoba	povinnost mít v zákonem vymezených případech obhájce
Zásada oficiality	povinnost OČTŘ postupovat z úřední povinnosti (ex officio)
Zásada přiměřenosti/zdrženlivosti	trestní věci se musí projednávat s plným šetřením základních lidských práv a svobod
Zásada rychlosti	trestní věci se musí projednávat bez zbytečných průtahů a to zejména vazební věci a věci, ve kterých byl zajištěn majetek
Zásada obžalovací (akusační)	řízení před soudem je možné na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu, které podává a před soudem zastupuje státní zástupce
Právo používat mateřský jazyk	OČTŘ vyhotovují rozhodnutí a vedou řízení v českém jazyce
Zásada vyhledávací	povinnost OČTŘ z vlastní iniciativy vyhledávat a provádět důkazy i bez návrhu stran
Zásada volného hodnocení důkazů	OČTŘ hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení po pečlivém zvážení všech okolností a to nejprve jednotlivě a potom v celkovém souhrnu

Zásada bezprostřednosti	soud smí přihlížet jen k těm důkazům, které byly přímo před ním provedeny
Zásada ústnosti	jednání před soudy je ústní
Subjekty trestního řízení	každý, kdo má v trestním řízení určitá práva a povinnosti, např. orgán činný v trestním řízení, obviněný, obhájce, svědek atd.
Orgán činný v trestním řízení	policejní orgán, státní zástupce, soud
Policejní orgán	tzv. legislativní zkratka, nejčastěji je to P ČR
Vyšetřující orgán	orgán oprávněný provádět vyšetřování
Podezřelý	slangově tak bývá označována osoba podezřelá ze spáchání trestného činu
Obviněný	osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání
Obžalovaný	ten, v jehož trestní věci bylo nařízeno hlavní líčení
Odsouzený	ten, který byl pravomocně odsouzen rozsudkem nebo trestním příkazem
Zúčastněná osoba	ten, jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla v trestním řízení zabrána
Poškozený	Ten (FO i PO), komu byla trestným činem způsobena škoda na zdraví nebo majetku nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel obohatil
Oběť	fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil
Svědék	osoba rozdílná od pachatele, která má uvést všechny jí známé skutečnosti související s trestným činem; v trestním řádu není nikterak definován
Stadia trestního řízení	jsou to jednotlivé úseky, ve kterých orgány činné v trestním řízení a další subjekty plné své úkoly a vykonávají svá práva; předsoudní a soudní stadia
Předsoudní stadia	přípravné řízení – prověřování a vyšetřování
Soudní stadia	předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, řízení o opravných prostředcích, vykonávací řízení
Soudní pravomoc	souhrn oprávnění, které zákon přiznává soudům, tj. rozhodovat v rámci řízení před soudem o vině a trestu, nikoli iniciovat a vést trestní stíhání
Soudní příslušnost	vymezení okruhů působnosti mezi jednotlivými soudy různých stupňů a mezi jednotlivými soudy téhož stupně
Řízení o opravných prostředcích	náprava konkrétního ne/pravomocného rozhodnutí v zájmu procesních stran; řádné a opravné mimořádné prostředky
Vykonávací řízení	směřuje k zajištění výkonu jednotlivých uložených trestů a ochranných opatření a jeho účelem je nucené uskutečnění obsahu rozhodnutí OČTŘ
Dokazování	v trestním řádu upravený postup OČTŘ, jehož úkolem je umožnit těmto orgánům poznat skutečnosti důležité pro jejich rozhodnutí
Důkaz	každý přímý či nepřímý poznatek, který orgán činný v trestním řízení získal o předmětu důkazu v průběhu procesního dokazování
Zajišťovací instituty	Zajištění osoby a věci pro účely trestního řízení